

Polomské novinky

Mesačník občanov obce Polomka • Ročník XXIX • 17. december 2019 • Nepredajné

12

Dnes v čísle:

- VÝZVA PRE OBČANOV, MOTORISTOV
- 87. VÝROČIE POLOMSKEJ VZBURY
- MARGECIANSKE FAJNOTY
- VOLEJBALOVÝ TURNAJ
- BREZINKY

Výzva pre občanov, motoristov

Dôrazne žiadame občanov – majiteľov motorových vozidiel, aby hlavne počas zimnej sezóny neparkovali na miestnych komunikáciách a príľahlých verejných priestranstvách, nakoľko pre odstavené vozidlá nie je možné zabezpečiť zimnú údržbu miestnych komunikácií.

V prípade nerešpektovania tejto výzvy obec nenesie zodpovednosť za poškodenie motorových vozidiel a zároveň sa nevykoná posyp a pluhovanie na celej ulici.

Obec Polomka v roku 2016 prijala VZN 63/2019 o parkovaní motorových vozidiel na území obce. Pre pripomenutie prinášame najdôležitejšie ustanovenia tohto VZN.

Článok 2

2. Dlhodobé parkovanie vozidiel v obci na verejných priestranstvách alebo odstavovať pojazdné i nepojazdné vozidlá na miestnych komunikáciách v celej obci Polomka je zakázané.

3. Na verejnej zeleni, nespevnených plochách, ktoré nie sú na tento účel určené a na chodníkoch, je zakázané zastavenie, státie a parkovanie všetkých druhov vozidiel.

4. Povinnosťou každého držiteľa vozidla je parkovať alebo odstavovať vozidlo výlučne na svojom pozemku, teda využiť na odstavenie vozidla svoj dvor.

Článok 3

Podľa tohto všeobecne záväzného nariadenia sa prísne zakazuje dlhodobý aj krátkodobý parkovať vozidlám na miestnych komunikáciách v čase zvozu komunálneho a separovaného odpadu. Čas zvozu odpadu je určený v Zmluve o vývoze komunálneho odpadu podpísanej medzi obcou Polomka firmou, ktorá zabezpečuje vývoz a je

zverejnený obvyklým spôsobom. Prípadné zmeny termínu vývozu sú vopred oznamované v miestnom rozhlase.

Článok 4

Zákaz parkovania v čase zimnej údržby miestnych komunikácií. Ďalej sa podľa tohto všeobecne záväzného nariadenia prísne zakazuje dlhodobý aj krátkodobý parkovať vozidlám na miestnych komunikáciách v čase zimnej údržby. Zimnou údržbou sa rozumie odhrňanie snehu z miestnych komunikácií, posyp komunikácií. Čas potreby prevedenia zimnej údržby je zrejmy z poveternostných podmienok a rozhodnutia starostu obce.

Z uvedených článkov jasne vyplývajú povinnosti majiteľov motorových vozidiel. Je dôležité pripomenúť, že miestne komunikácie svojou šírkou neumožňujú prejazd vozidiel v oboch smeroch súčasne, a preto je nesmierne dôležité, aby príľahlé zelené pásy boli voľné z dôvodu vyhýbania sa vozidlám. Ide o bezpečnosť motoristov, ako aj chodcov a zabránenie škodových udalostí. Pri tejto téme je nutné pripomenúť si aj Článok 6 uvedeného VZN, ktorý v bode 2 pojednáva o zákaze:

2. Zakazuje sa okolo miestnych komunikácií vytvárať prekážky, ktoré ohrozujú bezpečnosť cestnej premávky, bezpečnosť chodcov a tvoria bariéru pri zimnej údržbe (kamenie, betónové alebo železné stĺpiky a pod.).

VZN 63/2016 pojednáva aj o sankciách voči priestupcom, ktorí nedodržiavajú ustanovenia VZN. Pevne verím, že situácia s odparkovanými a odstavenými vozidlami sa v našej obci zlepší, a nebudeme musieť pristúpiť k represívnym opatreniam, k vyrušovaniu pokút.

Ing. Ján Lihan

MIKULÁŠ, MIKULÁŠ, ČO V TOM VRECI MÁŠ

Takto a ešte na mnoho spôsobov si v piatok 6. decembra spievali menšie i väčšie deti v očakávaní dobrého Mikuláša, ktorý v tento deň roznáša deťom sladkosti. Menšie i väčšie huncútstva odpustí a aj dáku neposlušnosť prehliadne a všetky deti si rovnako získajú jeho srdce. Aj obec prispela deťom na sladkosti a prostredníctvom Mikuláša odovzdala všetkým deťom v MŠ, ZŠ a ŠZŠ. Najväčšiu radosť mali aj tie najmenšie v materskej škole, ktoré vyspievali a vyrecitovali všetky básničky a pesničky, ktoré sa s veľkým úsilím naučili. Aj deti v základných školách si pre Mikuláša pripravili pekný program, a tak Mikuláš spokojný odchádzal z Polomky a sľúbil, že o rok príde zas. D.Đ

Zmena harmonogramu zberu TKO

Spoločnosť Sekológ s.r.o. Brezno zrušila platnosť zmluvy s Obcou Polomka o ukladaní odpadu ku dňu 26.1.2020. Z toho vyplýva, že obec už nebude môcť samostatne uložiť odpad na skládku Sekológ. Z tohto dôvodu sme navýšili počet zvozov TKO firmou Brantner Gemer s.r.o. s frekvenciou zberu každé dva týždne.

Termíny zberu TKO v roku 2020 – 7.1, 20.1, 3.2, 17.2, 2.3, 16.3, 30.3.

Harmonogram zberu TKO 2020 obdržíte po uhradení poplatku za zvoz TKO na rok 2020 v kancelárii VVS od začiatku roka 2020.

Zvoz separovaného odpadu sa bude vykonávať raz mesačne 8.1, 4.2, 3.3.2020

Čo veky hudú naše hory

V tajomstve adventného času tušíme znenie Gabrielovho hlasu v očakávaní sviatočnom, i v rozjímaní predvianočnom, v smutnoradostnom dojatí, v nádhernom ducha objatí, keď Kráľ kráľov čakáme tam uzineného na slame. On predstavil nám Božiu pokoru, len v nej hľadáme našu oporu. Rorátne zvony šíria ozvenu a spievajú si vzácnu poému, čo veky hudú naše hory, čisto hlaholia nebeské zbory. Nech čerpá z lásky prameňa i srdce tvrdé z kameňa, zlo nech sa navždy prepadne a pokoj pre ľudí zavládne. -Mária Ocelová

Multimediálne Vianoce

Novinka na Horehroní. Prídte všetci na horúcochladivý koncert Súkromnej základnej umeleckej školy Talentarium Polomka, na super miesto - reštaurácia Omega Brezno, v strede týždňa - 18. december 2019, v mrazivý čas 17.00 hod.

Polomská tančiareň

Nevdané spojenie dvoch štýlov, moderného a tradičného nám pripravilo otvorenie Polomskej tančiareň.

Zišli sa tu najmladší a najstarší Polomčania, ktorí ponúkli svoje tradičné pochúťky. Patrili sem známe polomské štrúdle, syrové výrobky, polomské pečivo, oblátky a tradično-moderne zdobené medovníky.

Chute týchto skvelých domácich produktov sa spojili s umeleckým zážitkom polomských mladých hudobníkov, čo obohatilo a potvrdilo sku-

točnosť spojenia tradícií domova s moderným umením. Vyčarili úsmev na tvári aj starým mamám oblečených v kroji.

Naším rozhodnutím je udržiavať a dávať lesk a úctu obci, z ktorej pochádzame a tiež našim deťom ukázať, že tradičné je zlučiteľné aj s ich moderným svetom.

Podakovanie patrí všetkým Polomčanom a ľuďom, ktorí podporujú ľudové umenie a spoja ho s dnešným moderným umením.

SZUŠ Talentarium

Penzión Polomka Bučnik Vás srdečne pozýva na Silvester 2019

Prežite posledný deň v tomto roku a prvý deň nasledujúceho roka v spoločnosti svojich priateľov a najbližších práve u nás.

Začínáme o 19.00 hod

Silvestrovský večer zahŕňa:

Aperitív, polievka, hl. jedlo, zákusok, káva, polnočný pripitok a skvelá kapustnica

Ani tento rok nebude chýbať tradičný polnočný ohňostroj a samozrejme skvelá zábava, ku ktorej prispieje aj náš DJ.

Vstupné 26€.

Vstupenky v predaji na Obecnom úrade Polomka alebo priamo v Penzióne Bučnik v čase od 7.30 – 15.00 hod. tel. 0910 954 639.

SPOLOČENSKÁ KRONIKA NOVEMBER 2019

Narodení: 0, Prihlásení: 5, Odhlásení: 4, Zomretí: 1. Počet obyvateľov k 30. 11. 2019: 2937

SPOMÍNAME

Len kytíčku kvetov z lásky Ti na hrob môžeme dať, pokojný spánok Ti priat', tichú modlitbu odriekať a s bolesťou v srdci na teba spomínať.

Dňa 10. decembra si pripomínáme dvadsiate výročie od smrti nášho drahého otca, starého otca a prastarého otca

Jána Skubáka.

S láskou spomínajú syn František s rodinou, dcéra Eva s rodinou, vnúčatá a pravnúčatá.

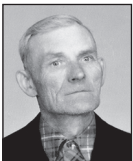

ubolené prestalo biť, nebolo lieku, aby si mohol ďalej žiť. Už ťa neprebudí slnko či krásny deň, na polomskom cintoríne si spiš svoj sladký sen.

Dňa 21. decembra si pripomínáme smutné 15. výročie čo nás navždy opustil náš drahý

Pavel Piliar

S láskou a bolesťou v srdci spomínajú manželka Mária, dcéra Marta a vnuk Marcel

...

Bolesťou unavený, tiško si zaspal, zanechal si všetkých, ktorých si rád mal.

Spi sladko, snívaj svoj večný sen, v spomienkach sme pri tebe každý deň.

Odišiel si a v srdciach nám bolesť zanechal, tak rýchlo a bez rozlúčky, to nikto z nás nečakal.

Dňa 2. decembra uplynulo desať rokov odvtedy ako nás opustil

Martin Belko

S láskou a úctou spomínajú manželka Elena, dcéry Zuzana a Martina s rodinami, vnúčatá Barborka, Martinko a Lucka

...

Odišla si tiško, už nie si medzi nami, no v srdciach našich stále žiješ spomienkami. Ku hrobu kytíčku kvetov ti chceme dať, pri plameni sviečky sa pomodliť a na Teba spomínať.

Dňa 21. decembra uplynul rok, čo nás opustila naša milovaná mama

Emília Gergeľová

S láskou a úctou spomínajú na sn Ján, vnučky Monika a Svetlana s manželom a pravnuci Kamil, Adrik, Mattia.

...

Bol 21. december, vonku zima, sneh a mráz. Zatvorili sa oči, stíchol hlas, srdce prestalo biť, osud nedovolil tu s nami byť. Pán si vás povolal a k vianočnému stolu pozval.

Dňa 21. decembra uplynul rok, čo nás opustila drahá mama

Mária Miklošková

a tri roky náš drahý otec

František Mikloško

S láskou a vdakou spomínajú syn Ján s manželkou, vnuci, pravnúčatá a celá rodina

...

Ruky pracovité museli skrehnúť, žiadalo sa im v rodnej zemi spočinúť. Srdce

Mária Ocelová

87. výročie Polomskej vzbury

Pri príležitosti výročia Polomskej vzbury sa 12. novembra 2019 podvečer uskutočnil lampiónový sprievod. Predtým si žiaci, rodičia a ďalší hostia vypočuli od pána Františka Ďurčenku krátky priebeh históriou Polomky a samotný priebeh Polomskej vzbury. Potom sme spolu s pánom starostom a zástupcami obce položili veniec k pamätnej tabuli a lampiónovým sprievodom ukončili toto podujatie. Žiaci 1. stupňa sa tiež oboznámili s

históriou vzbury už napoludnie a uctili si pamiatku padlých položením venca k pamätnej tabuli. ZŠ Polomka

VOLEJBALOVÝ TURNAJ

Dňa 16.11.2019 sa uskutočnil V. ročník volejbalového turnaja o putovný pohár starostu obce pri príležitosti 87. výročia Polomskej vzbury, ktorý organizovala komisia pre šport a cestovný ruch pri Obecnom zastupiteľstve v Polomke.

Turnaja sa zúčastnili družstvá z obcí Bacúch, Závadka nad Hronom, Pohorelá a Polomka. Po zdatnom športovom zápase putovný pohár pre rok 2019 získalo družstvo obce Závadka nad Hronom. Na druhom mieste skončilo družstvo z Polom-

ky, na treťom mieste Pohorelá a na štvrtom mieste družstvo z obce Bacúch.

I týmto podujatím sme si pripomenuli takú významnú udalosť našej obce, ako je výročie Polomskej vzbury.

Dňa 26.12.2019 o 12.00 hod. sa uskutoční tradičný volejbalový turnaj ulíc našej obce, a preto je už čas formovať družstvá a začať s tréningom.

Nadšenci tohto športu trénujú každý utorok od 18.00 hod. v telocvični ZŠ, kde Vás radi privítajú. Ján Černák

Margecianske fajnoty

Najväčší gurmánsky festival je v Margecanech a volá sa Margecianske fajnoty. Je to prehliadka úžasných pochúťok dolnospíšskej kuchyne. Ak ste ešte nejedli trešninu, beluše, či iné pochúťky, mohli ste ich tento rok ochutnať práve na tomto festivale. Margecany, dedina ležiaca na sútoku Hornádu a Hnilca s 1900 obyvateľmi sa každoročne zmení na jednu veľkú „kuchňu.“ A keby len to, jedna ulica sa zmení na remeselnícky jarmok, ďalšia na zónu pre deti, na dvoch javiskách počas dvoch dní sa spieva a tancuje a všade je plno ľudí a všade to nádhre rozvoníava. Zdobenie perníkov, maľovanie erbov, výroba prívěskov a náramkov, strelba z luku, či origami z novín, na všetko ponúknu tvorivé dielne. Miestni majstri zasa predvedú svoje výrobky a diela, od výtvarných prác a hudobných nástrojov, cez kožené suveníry až po pletenie košíkov alebo tkanie pokrovcov. Počas dvoch dní sa na dvoch scénach predstavili rôzni umelci, folklórne kolektívy a okrem domácich folklórnych aj súbory z viacerých európskych krajín z Česka, Litvy aj Bosny a Hercegoviny. Južný Spiš s nádhernými prírodnými scenériami patrí medzi najkrajšie zákutia Košického kraja. Okolie Margecian poskytuje viacero námetov na výlet, organizátori preto pre návštevníkov pripravili aj vyhlídkový autobus, ktorým sa návštevníci dostali k najzaujímavejším pamiatkam v okolí. Po oba dni je v ňom možnosť vidieť Margecianský tunel, ktorý je národnou pamiatkou, alebo

si obzrieť banský štôľňu Jozef v Gelnici. Alebo drevený krytý most spájajúci Kluknavu a Štefanskú Hutu cez Hornád. Postavili ho v roku 1832, je zo smrekového dreva a je posledným svojho druhu na Slovensku. Veľmi pekne pripravená akcia a organizátormi zvládnutá, hostila aj našu folklórnu skupinu Brezinky 12.10. 2019, na základe pozvania z minulého roku, kedy sme sa s folkloristami z Margecian stretli na celoslovenskej prehliadke v Zuberici. Skúsili sme predstaviť aj našu kuchyňu s tradičným podlevom a krompakom v kapuste, síce nie až s takým úspechom ako doma, ale medzi tridsiatimi kolektívmi domácich dobrôt sme sa kus stratili. Ale zato sa nestratil náš folklór na veľkej scéne, a naši hudobníci na malej scéne, kde sme sa predstavili s programom Na Katarínu a Na polackovej. Ďakujeme všetkým zúčastneným za účasť, pretože pekne strávený slnečný jesenný fajnový deň bol pre nás zdrojom mnohých inšpirácií.

M. Pisárová

INZERCIA

Kúpim pánsku krojovanú košeľu.
Info: 0907113548

A-šport OD Jednota Brezno

Vás pozýva na Vianočný nákup
Termooblečenie, ponožky, vetrovky, obuv...
Super zľavy+Darček k nákupu

Kupón na zľavu 15% do 21.12.2019

NIČ NEVZDÁVAJTE, STE VYNIKAJÚCI

V ten pekný večer 22. novembra po skončení vystúpenia súboru Brezinkiek v rade gratulantov už takmer nebolo miesta, no našťastie na papieri je miesta dost. Kedysi sa hovorilo: - Co je psánó, to je dánó. Tak touto písomnou formou blahoželám všetkým Brezinkárom k ich excelentnému vystúpeniu pri príležitosti známych výročí 65. výročia založenia súboru a 25. výročia obnovenia detského súboru pod vedením kreatívnej, vytrvalej a obetavej vedúcej pani učiteľky Marte Pisárovej a nezabúdame ani na jej najbližšie vytrvalé a obetavé spolupracovníčky pani učiteľky Hanku Turčinovú, pani Zuzku Pumpurovú a Bc. Hanku Šuchaňovú a v začiatkoch i na pani učiteľku Mgr. Mírku Tkáčikovú.

Bláži nás, že ovocie práce súboru už dávno dozrelo a bláži nás, že súbor má zvučné meno nielen v Polomke, ale široko – ďaleko na Slovensku i v zahraničí a bláži nás, keď sme z relácie Studnička počuli známe hlasy pani Marty Pisárovej a pani Zuzky Pumpurovej, ktoré sa s úctou a vďačnosťou vyjadrovali o našich ľuďoch, ktorí im s vďačnosťou odovzdávajú informácie o ľudových tradíciách a o ľudovom umení.

Milí Brezinkári, vydržte pokiaľ sily stačia a dopĺňajte svoje rady, nič nevzdávajte, ste vynikajúci, život je pred Vami.

Vaša spriaznená duša Mária Ocelová

ĎAKUJEME

Brezinky na chvíľu zas zaplnili stránky FB a 22. a 23. novembra aj kinosálu. Mali sme krásny dôvod sa stretnúť a keď bolo po všetkom, zistili sme, že to bolo jedno nádherné stretnutie. „Naše generácie“ sa stretli, zaspomínali. Čas naozaj rýchlo letí a pri takýchto príležitostiach si to vari najviac uvedomujeme. Chcem sa vám všetkým za toto jedinečné stretnutie poďakovať, za všetko úsilie,

ktoré ste vložili do prípravy aj samotnej realizácie. Ďakujem všetkým, ktorí stáli na javisku aj vám v hľadisku, aj všetkým, ktorí akokoľvek pomohli a pridali ruku k dielu. Dobrá vec sa nám podarila a to vďaka všetkým. Počas uplynulých rokov či už v detskom súbore alebo folklórnej skupine sa vystriedalo veľa ľudí. Niektorí sa v nich len otočili, niektorí pobudli dlhšie a pre niektorých sa stali Brezinky životným štýlom. Spolu sme vytvorili nespočetné programy, zažili atmosféru krásnych festivalov a vystúpení, nadviazali nové priateľstvá a naučili sa zúročiť naše poznatky v programových číslach. Zážitky, ktoré túto našu robotu dotvárali si budeme pamätať asi navždy. Vy, ktorí ste sa tu našli, viete, že príjem aj o vás a to, čo sa stalo súčasťou našich životov na niekoľko rokov

nie sú len tieto písmenka, je to čosi viac. S pokorou a rešpektom sa skláňam pred všetkými, ktorí Brezinky zakladali, formovali a posúvali dopredu. Každá etapa mala svoj význam. Aj my, súčasní členovia, sme ich dostali do užívania, aby sme ich vylepšili, a posunuli ďalej. A tak, ak sú tie naše stopy na javisku viditeľné, tešme sa. Naši predkovia nás v mnohom ovplyvnili. To ako žili preniesli do našich životov a navždy to tam ostane. A my máme to šťastie, že to môžeme „žiť“ v našich Brezinkách.

M. Pisárová

CHOREOGRAFIA BREZINKIEK BY MOHLA KONKUROVAŤ JÁNOVI ĎUROVČÍKOVI

Z rozhlasového vysielania Reginy som sa dozvedela o oslave 65. výročia založenia Brezinkiek, ktorý sa mal konať 23.11.2019 v DK v Polomke.

Keďže sú podľa mojich predchádzajúcich kultúrnych zážitkov z ich vystúpení a rôznych divadelných predsta-

vení zárukou kvality, okamžite som si pri pani Ďurčenkovej rezervovala lístky.

Bolo to niečo NÁDHERNÉ! Nie som hudobný ani divadelný kritik, ale to všetko bolo tak prepracované, že to malo podľa mňa úroveň práce v souborníse známeho choreografa Jána Ďurovčíka, ktorý vypredáva so svojimi dielami divadlá a športové arény na Slovensku a v zahraničí. Zaslala som nad tými prechodmi, kedy čítali z kroniky, následne išla pieseň, alebo tanec, do toho prvky divadla, autentické rozhovory, hostia, ktorí boli do programu zapojení. Ďalej prezentácia v pozadí, do toho komunikácia s publikom – všetko dokonale prepojené, bez jedinej chyby, bez zaváhania, všetko išlo plynule ako hodinky. Miestami mi tiekli slzy, niekedy zimomriavky z nadšenia, smiech, dojatie, všetky emócie a myslím, že tieto emócie cítili všetci prítomní.

Za tento úžasný zážitok môže pani Marta Pisárová a Anna Turčinová – vedúce súboru a samozrejme všetci účinkujúci. Ešte jeden postreh – úžasné je aj to, že v dobe individualizmu, sebecka a presadzovania samého seba, členovia súboru rešpektujú svoje vedúce. Táto ich práca, pokora, nadšenie, sebazaprenie, jednota prináša veľmi kvalitné ovocie – kultúrne zážitky pre ľudí na Horehroní.

Prajem vedúcim súboru pani Pisárovej a Turčinovej, aby mali toľko zdravia a sily, aby vytvorili ďalšie hodnotné programy.

Ďakujem Brezinkám za nádherný zážitok a teším sa na ďalší!!!

Mgr. Mária Ďuricová, Heľpa

NA ZÁVER

V posledných dňoch som sa zamýšľala nad tým, čo pre mňa znamená folklór a prišla som na to, že sú to ľudia...

A to nielen tí, vďaka ktorým vieme, ako sa kedysi žilo, pracovalo a popri tom spievalo, tancovalo, aké krojové súčiastky sa kedy nosili a ako vznikali a dalo by sa pokračovať...

Ale sú to aj tí, ktorí folklór tvoria dnes a snažia sa ho udržiavať v tej najčistejšej forme... tým nemyslím "len jednoduché obyčajné piesničky" s ktorými si ho mnohí spájajú, ale hodnoty, ktoré žili naši predkovia... a ich nositeľmi sú pre mňa aj Brezinky.

Isto to mnohí poznáte... keď raz vo vás horí folklórny plameň a ste či už v blízkosti domova alebo ďaleko vo svete:) a počujete tú vašu pieseň, tak vám až tak pohne srdcom.

Veľmi to poteší a spomeniete si na všetky spomienky, zážitky, ktoré máte s tými najbližšími.

Ja si dodnes spomínam na detstvo a naše skúšky a divadlá a tance a momenty, kedy som bola inšpirovaná staršími muzikantmi

A všetky takéto spomienky máme aj preto, že tu ten priestor bol. Že tu boli napríklad Brezinky alebo iné súbory, v ktorých ste to mohli žiť... a tie tu boli nielen vďaka nám členom, ale aj vďaka vedúcim, ktorí boli tým hnacím motorom...ďakujem za ich energiu, silu, nápady posúvať skupinu vpred!

Aj keď im to častokrát viac berie ako dáva, celé to má hlbší zmysel... pretože aj vďaka nim sme my všetci mohli spoznávať tradície, náš pôvod a tým pádom aj samých seba...

A môžem nám byť obrovskou inšpiráciou aj v tom, že často zabúdajú na seba a myslia na ostatných...

Ako hovorila teta Kobzička: "Ja som sa za kroj nikdy nehanbila..."

P. Pisárová

Svedectvo o Slovenskom národnom povstaní

V každom čísle Polomských noviniek vám prinášame na seba nadväzujúce úryvky z publikácie Svedectvo o Slovenskom Národnom povstaní, ktorej autorom je náš rodák Gen. Dr. Mikuláš Ferjenčík. Publikáciu vydalo Universum Sokol Publications New Jersey v USA.

Dielo autora prinášame v pôvodnom znení.

Pokračovanie nadväzuje na minulé číslo.

Spojené štáty americké akonáhle obdržali zprávu o udalostiach na Slovensku, uvítali povstanie proti Nemcom - ako vec spoločných záujmov. Podobne sa tiež chovala vláda Veľkej Británie. Dňa 7. septembra 1944 Spojené štáty vyhlásili mimo iné: Príslušníci Prvej Československej armády na Slovensku a ostatných častí Československa tvoria ozbrojenú silu bojujúcu proti Nemcom. Odvetné opatrenia Nemcov porušujú dohody o vedení vojny. Tieto dohody je Nemecko povinné plniť. Spojené štáty varujú všetkých Nemcov, ktorí by akýmkoľvek spôsobom porušili tieto dohody, učinia tak na svoju zodpovednosť a ponesú následky tejto ich zločinnosti.

Dňa 17. septembra 1944 veliteľstvo americkej armády vyslalo svoju vojenskú misiu do Banskej Bystrice pod velením Jamesa Holt Greena, poručíka námorníctva s 5 príslušníkmi včetně s gt. J.G. Mičana z Chicaga. Dňa 6. októbra 1944 pristál na letisku Tri duby anglický plukovník Threfall a čs. plukovník Hynek Souhrada s dopisovateľom Associated Press A. Novákom. Vojenskú misiu anglickú viedol major Schmer. Časť výzbroje, dopravená z anglických skladov v Bari bola venovaná ako okamžitá, utajená improvizácia.

Dňa 15. októbra dodal Sovietsky sváz hlavne partizánom 2082 samopalov, 256 pušiek protitankových, 630 karabín, 467 ľahkých a 90 ťažkých guľometov a vyše pól milióna rôznych nábojov. Tento materiál bol shadzovaný na letisko Tri Duby, pričom značná časť bola poškodená alebo rozkradená.

Nemeckému veleniu sa nepodarilo realizovať ich pôvodný plán na bleskové zlikvidovanie povstaleckých síl. Neišlo, ako si to Nemci predstavovali na začiatku povstania, o policajný záťah. Už od poloviny septembra začali posilať značné posily na pomoc útočiacim nemeckým jednotkám. Ohlenová skupina, zastavená pred Vrútkami, musela byť doplnená dvoma prápormi domobrany a premenovali ich na SS divíziu Tatra. Bojová skupina SS Schill bola doplnená domobraneckým práporm a do Považia sa začali sťahovať jednotky 708 granátnickej divízie. V polovine septembra na priamy rozkaz Hitlera bol generál SS Berger nahradený osvedčeným gen. SS Obergruppenführerom Hermanom Hoffle. Chceli spojiť divíziu Tatra a skupinu Schäfer v priestore severne od Turč. Sv. Martina so skupinou Schill a preniknúť

cez Prievidzu a ďalším postupom na Handlovú, Kremnicu, Nemecké Pravno do Turca od juhu. Skupina Schill sa zmocnila Prievidze 13. septembra a ďalším postupom prenikla cez Handlovú k Hronskému Sv. Krížu. Partizánska brigáda Sečanského, ktorá mala kryť ľavé krídlo našej armády u Prievidze, pripravená k útoku na Prievidzu, sa ani neukázala. Nemcom sa podarilo cez toto nechránené krídlo preniknúť do zad našich jednotiek a prinútiť ich k ústupu bez ťažkých zbraní - delá a minomety - k Hronskému Sv. Krížu. Skupina Schill tak vážne ohrozila centrum povstania. Dňa 6. októbra 1944 sa tankovým jednotkám SS divízie Tatra podarilo dobyť Kremnicu a postúpiť až k Hronskej Dúbrave. Jedna časť jednotky Schill dosiahla hronský Sv. Kríž a druhá jej časť prekročila u Žarnovici Hron a postupovala na Banskú Štiavnicu. Veliteľstvo čs. armády, aby obhájilo Zvolen, nasadilo u Jalny ešte neúplne pripravenú druhú Čs. samostatnú paradesantnú brigádu. Na rozkaz H. Himmlera, veliteľa všetkých nemeckých branných síl v zápolí, začala sa začiatkom októbra 1944 sťahovať do priestoru Malej a Veľkej Fatry, Malého a Veľkého Choča, 14. SS divízia Galicia, o sile asi 14 tisíc mužov. Desiatke októbra bola do bojov zasadená tiež SS trestanecká brigáda Dierlewanger. Táto vystriedala praporek Schäfer, ktorý sa z Liptova presunul na juh k Lučencu. Na juhu okrem tejto nasadili tiež 18. SS tankovú divíziu pod velením gen. SS Trabanta. Celé údolie Váhu a Nitry priam zaplavila 708. a 271. divízia. Po kapitulácii Maďarska, kde sa zmocnil vlády Szálasi, veliteľ maďarských Šípových krížov, mal Hoffle k dispozícii tiež elitnú SS tankovú divíziu Horst Wessel.

Generálny útok proti centru povstania B. Bystrice zahájili Nemci medzi 18. a 20. októbrom na smeru Jelšava - Muráň - Červená Skala a Muráň - Tisovec, SS tankovou divíziou č. 18. Dva pluky tejto divízie postupovali vo smeru Rimavská Sobota - Rimavská Baňa - Tisovec. Zo sverovýchodu od Popradu cez Hranovnicu a Telgart útočili jednotky armádnej skupiny Henrici.

Od Kráľovej Lehoty cez Malužinu na Brezno nad Hronom dva horské pluky bojovej skupiny Wittenmayer. Od Ružomberka na Liptovskú Osadu útočila brigáda Dierlewanger. Od Kremnice cez Hornú Štubňu na Harmanec divízia Tatra a od Hronského Sv. Kríža na Zvolen skupina Schill. V tomto poslednom útoku Nemcov na stredisko povsta-

nia nemala povstalecká armáda pod velením gen. Viesta už žiadne zálohy a trpela súčasne veľkým nedostatkom zbraní a munície. Dňa 22. októbra predsedníctvo Slovenskej národnej rady a KSS po rozhovore s gen. Viestom a Golianom, sa rozhodlo pre partizánsky spôsob boja v horách. Ako najvýhodnejší priestor pre pokračovanie bojov sa javila oblasť Veľkého a Malého Šturca s centrom na Donovaloch a východná časť Nízkyh Tatier. Dňa 25. októbra 1944 politické i vojenské vedenie SNP rozhodlo opustiť B. Bystricu a stiahnuť sa na Donovaly. Dňa 27. októbra Nemci obsadili B. bystricu. V noci zo 27. na 28. októbra vydal gen. Viest rozkaz na prechod armády na partizánsky spôsob boja. Armáda na takú bojovú činnosť nebola pripravená ani po stránke výcvikovej, ani po stránke materiálnej. Vojaci sa držali a tvorili väčšinou osobitné skupinky (zbytky práporm) a zotrvali v boji proti Nemcom až do oslobodenia Slovenska.

Postup Nemcov na Donovaly nenarazil na žiadny odpor. Chaos ustupujúcich jednotiek sa nedá ani popísať. Velenie úplne zlyhalo. Dňa 30. októbra 1944 Dr. Tiso slúžil v biskupskom kostole slávnostnú omšu za víťazstvo nemeckých zbraní a v prítomnosti H. Hoffleho vyznamenal nemeckých SS-manov slovenskými vyznamenaniami.

Po opustení Donoval 28. októbra gen. Viest i Golian snažili sa dostať nejak na južnú stranu Hrona u obce Svätý Ondrej - Brusno, zmocniť sa s Vysokoškolským oddielom mostu cez Hron do Brusna a dolinou Peklo sa dostať na Poľanu. Skupina po toľkých dňoch nočného pochodu bez jedla a odpočinku, gen. Viest ešte k tomu s bolestivou trombózou v nohách, nebola už schopná ani obrany, tým menej podniknúť útok, alebo prebrodiť rozvodnený Hron. Obidvaja generáli dňa 3. novembra 1944 v obci Pohronský Bukovec padli do zajatia.

Pre úplnosť treba ešte dodať, že gen. Viest prevzal dňa 7. októbra 1944 velenie Prvej Čs. armády s gen. Golianom ako jeho zástupcom. Chovanie - s partizánov a ich terorizovanie civilného obyvateľstva, rozkrádanie našich zásob, podryvanie morálky našich vojakov dosiahlo takých rozmerov, že na jednom zasadnutí Válečnej rady gen. Golian v prítomnosti Šmidkeho a partizánskeho generála Osmolova, nazval partizánov „nepriateľom číslo jedna“.

Obráz hrdinných bojov príslušníkov Prvej Čs. armády by ostal nedokreslený bez aspoň krátkej zmienky o obráncoch šiestej skupiny, Ružomerskej, ktorá bola pod velením plukovníka Jána Černeka. Na dlhom fronte chrá-

nia prístup do doliny Revúcej smerom na Banskú Bystricu uprostred s kotou Ostrô, vyčnievajúcou priamo nad Ružomberkom. Nemecká trestanecká brigáda Dierlewanger, poslaná sem po zlomení hrdinného odporu poľskej armády gen. Bor-Komorowského, sa snažili i za leteckej podpory, zmocniť sa natrvalo koty, obsadenej rotou npr. Kleskeňa. Boje zblízka na nože a pästi, boli na dennom poriadku so striedavým úspechom. Zajatci SS Dierlewanger sami priznávali, že sa s tak zúrivým odporom ešte nestretli. Obráncom koty poskytovali mimoriadnu pomoc naši delostrelci npr. Emila Micušíka presnou paľbou ako aj kontrolou spojov vedúcich cez Ružomberok a Rýbar Pole. Len všeobecný ústup našich bojov pomýšľajúcich jednotiek prinútil plk. Černeka stiahnuť sa k Donovalom.

Boj povstaleckej armády sa zajatím generálov Viesta a Goliana neskončil. Roztrúsené skupinky vojakov bojovali samostatne ďalej. Nemci ohromnou prevahou v boji armád síce zvíťazili, ale nás neporazili. Viazali sme aj naďalej značné sily Nemcov v dobe, keď ich nutne potrebovali proti blížiacej sa armáde Sovietov. Naše straty na životoch a statkoch - hlavne na strednom Slovensku - boli hrozné. To čo nepadlo v bojoch a čo nepovražili Nemci, to dorazili vo februárovom puči 1948 komunisti. Naše konečné víťazstvo spočíva v poznaní, že sa slovenský národ za povstania prebudil vo svojej ohromnej väčšine a statočne bránil svoju slobodu. Som si istý, že náš národ, nech sa stane čo sa stane, je na dlhé veky zachránený. Jeho túhu po pravde a slobode už nikto nikdy nezrazí a nezničí. Národ doma aj za dnešných ťažkých pomerov, spomína a nezabúda svojich hrdinov. Mám pred sebou obraz hrobky jedného z najstatečnejších, plukovníka Jána Černeka v jeho rodnom kraji s nadpisom: „tu odpočívajú plukovník Ján Černeček, bojovník za slobodu svojho národa“.

Nejak mi to pripomína grécke Thermoohyly: „Tu ležíme, jak zákony kázali nám“.

Okolnosti ovplyvňujúce boj prvej Čs. armády na Slovensku

Bez úprimnej spolupráce a pomoci Sovietov úspešne vzdorovať vojsky Nemcom nebolo možné. Po porážke Nemcov u Stalingradu a Kursku osud Hitlera bol spečatený. Od tejto doby Sovieti neboli závislí na pomoci a dobrej vôle Západu. Po vojenskom víťazstve chcel Stalin zvíťaziť i politicky. Vkročiť do Československa ako osloboditeľ. Snáď sa niekde dočítal výroku pruského kancelára Bismarka, že „kdo ovláda Čechy, ovláda celú strednú Európu“.

pokračovanie v budúcom čísle